

ELŐSZÓ

A Kriza Könyvek sorozat 1999-ben épp egy fiatal kutatók írásait tartalmazó kötettel, a *Változó társadalommal* indult. Az azóta eltelt három évben többször felmerült egy olyan kiadvány rendszeres, évenkénti megjelentetésének ötlete, amely kifejezetten a fiatal kutatóknak biztosítana publikálási lehetőséget. Az ötlet, íme, termékenynek bizonyult: jelen kötet a fiatal kutatók írásaiból válogat, és terveink közt szerepel az évenkénti, rendszeres megjelentetés. Egyfajta szakmai fórum kíván lenni ez a kötet, olyan hely, ahol a végzős vagy frissen végzett néprajz szakos hallgatók a szakma elé tárhatják kutatási eredményeiket.

A kötet megjelentetése két szempontból is igen hasznos: egyrészt biztosítja a szakmai nyilvánosságot azoknak a munkáknak, amelyek különben csak egyetemi berkekben terjedhetnének, másrészt lehetőséget biztosít arra, hogy az egyetemen megírt szakdolgozatok, éves dolgozatok ne merüljenek el az aktacsomók süllyesztőiben. Ilyen módon társaságunk a néprajz tanszékkal együtt már nem csak a népi kultúra körében végzett vizsgálatokra, kutatásokra hat ösztönzőleg, hanem arra is, hogy a kutatásokból közölhető tanulmány születésük.

Különleges öröm tehát számunkra, hogy a sorozat első kötetéhez hasonló kiadványt nyújthatunk át az olvasóknak: folytatódik egy olyan hagyomány, amelyet a diákok, a tanárok – és reméljük, az olvasók is – egyaránt hasznosnak és szükségesnek ítélnek meg.

A kötet megjelenése felett érzett örömünket fokozza az a tény, hogy az itt közölt anyag igen gazdag, a kutatásoknak széles skáláját öleli fel. Találhatók itt írások a „hagyományosabb”, akárcsak a még kevésbé feltárt kutatási területekről. Mindenképp értékük ezeknek a tanulmányoknak, hogy egy újfajta szemléletet tükröznek. Ezen túlmenően pedig szerepelnek ebben a kiadványban olyan munkák, amelyek nem kevés bátorságot és szakmai felkészültséget igényelnek: szerzőik módszertani, kutatási problémákról fejtik ki nyilvánvalóan kritikai gondolataikat.

Anélkül, hogy a tanulmányokra külön-külön kitérnék, és megfosztanám az olvasót a bennük foglaltak felfedezésének örömétől, néhány gondolatot fűznék a tanulmányokhoz, a szerkesztéshez. A közlési sorrend nem követ értékszempontokat, bár nem titkolt szerkesztői szándék volt, hogy a már említett módszertani munkák kerüljenek előre. Ezzel is bizonyítani kívánjuk, hogy ha még kiforrott kutatói álláspontokról nem is lehet beszélni, egyfajta horizontváltásról igen. Ezek a tanulmányok tovább akarják írni az eddig ismert etnológusi hagyományt, ugyanakkor újra is akarják írni azt. Úgy vélem, ez mindegyik tanulmányra érvényes, és azt majd az olvasó döntheti el, hogy melyik milyen mértékben kötelezi el magát az újszerű mellett. Értelemszerűen ez sem volt szempont a kötet anyagának összeállításakor, amiként nem lehetett szempont – épp a már említett széles skálát átfogó témák miatt – a tematikus tömbösítés sem. Ugyanakkor mégis igyekeztünk egyfajta tematikus csoportosításhoz tar-

tani magunkat, miközben tudatában voltunk annak, hogy a tanulmányok igen különböző területeken születtek meg.

A kötet anyagának heterogén volta mit sem von le annak értékéből: a kéziratok leadása meghirdetésénél nem volt tematikus megkötés, így a kötet sem ragaszkodhat egy téma körüljárásához. Talán ennek is köszönhető, hogy még inkább kiviláglik, legalább egy metszet erejéig, hogy miként gondolkodnak ma a fiatal néprajzkutatók, hogy merre halad az ő szemléletükben a néprajztudomány. A haladás irányával pedig a köteten keresztül nem csak diáktársaik, tanáraik ismerkedhetnek meg, hanem más központok kutatói, oktatói is. És itt akkor megint a kötet hasznáról kellene beszélnem, de inkább engedem az olvasókat, hadd formáljanak véleményt ők ebben az ügyben.

A munkák felett, amint fentebb már utaltam rá, két intézmény bábáskodott: egyrészt a Kriza János Néprajzi Társaság, amely az anyagi fedezetet, a nyomdai előkészítést vállalta magára, másrészt a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Magyar Nyelv és Kultúra Tanszéke, amelynek keretében a néprajz szakos diákok megalkották ezeket a munkákat. A munkák közlése, kötetbe gyűjtése jelzésértékű: jelezni kívánjuk a fiatal kutatók, valamint az olvasók fele, hogy e szakmai kiadvány azt a kommunikációs rést hivatott betölteni, amely megakadályozta a megszületett eredmények nyilvánosság elé tárását.

A szerkesztő